

Nr 51

Av herr Martinsson, om viss ändring av 6 kap. 7 § föräldrabalken.

Enligt bestämmelserna i 6 kap. 7 § föräldrabalken skall rätten, om föräldrarna på grund av söndring leva skilda, förordna om vilken av dem som skall hava vårdnaden om barnen. Om överenskommelse ej kan träffas, »bestämme rätten efter vad med hänsyn främst till barnens bästa finnes skäligt». I lagrummets fortsättning utsågs emellertid: »Bär endera huvudsakligen skulden till sammanlevnadens hävande och äro de lika skickade att hava vårdnaden om barnen, vare den andre närmast därtill.»

Denna bestämmelse i föräldrabalken har i huvudsak fått sin nuvarande utformning i lagen den 12 november 1915 om äktenskaps ingående och upplösning. Den gällde dock enligt ordalydelsen endast vid hemskillnad och äktenskapsskillnad. Bestämmelsen anknöt till tidigare gällande rätt i 13 kap. 3 § i den gamla giftermålsbalken, där det dock mera kategoriskt uttalades att hänsyn skulle tagas till vem som var huvudsakligen vållande till söndringen i äktenskapet.

Vid 1949 års riksdag behandlades det då föreliggande förslaget till föräldrabalk, och i samband därmed väcktes i båda kamrarna motioner om att punkt 3 i 6 kap. 7 § föräldrabalken eller den här angivna bestämmelsen »Bär endera etc.» skulle utgå (I: 257 och II: 321).

I motionerna framhölls bland annat, att i en tvistig vårdnadsfråga borde barnens bästa vara ensamt avgörande. Vidare anfördes, att förekomsten av bestämmelsen ofta vållade onödiga stridigheter vid upplösningen av äktenskap, då vårdnadsfrågan skulle prövas. Tvisten mellan makarna inriktade sig på att man försökte överbevisa varandra om skuld för att härigenom kunna erhålla vårdnaden om barnen. Den omständigheten, att ena maken övertygas om skuld borde enligt motionärernas mening icke i och för sig giva företrädesrätt åt den andre till vårdnaden. De i motionerna framförda synpunkterna framstå även nu som bärande.

Motionerna vunno emellertid ej riksdagens bifall.

Under den tid som förflutit sedan riksdagen antog föräldrabalken torde betydelsen av frågorna om vård av barn och ungdom ha blivit klar för allt större grupper av vårt folk. Dessa frågor upptagas allt oftare till diskussion i pressen och på annat sätt, och särskilt ha de ungdomar som växa upp i s. k. ofullständiga hem varit föremål för allmänt intresse. Alltmera synes den allmänna opinionen hava kommit att ställa barnens intresse i

centrum. Att denna mening även delats av lagstiftarna på senare år framgår av den utformning som den nu gällande barnavårdslagen erhållit.

Frågan om barnens ställning i skilsmässoprocessen har även kommit att diskuteras med utgångspunkt i de fingerade rättegångar som sänts i den svenska televisionen. För gällande rätt klargjordes i sammanhanget, och innehållet av denna kom säkerligen som en överraskning för många, som togo del av programmet. Att föräldrarnas privatliv och personliga utveckling in i detalj skulle behöva redovisas för att rätten skulle kunna avgöra vårdnadsfrågan framstod som omotiverat. I den efterföljande pressdebatten efterlystes enklare och klarare rättsregler på området, så att vårdnadsfrågorna kunde lösas utan den offentliga redovisning av föräldrarnas privatliv som en huvudförhandling i ett dylikt mål ändock utgör.

Genom bestämmelsen i 6 kap. 7 § p. 3 göres en betydande inskränkning i huvudregeln som talar om att rätten skall bestämma om vårdnaden »efter vad med hänsyn främst till barnens bästa finnes skäligt». Denna inskränkning, som vid tillkomsten 1915 möjligen stod i överensstämmelse med då gällande allmänna syn på frågorna om vård av barn och ungdom, motsvarar knappast en modern syn på dessa frågor. Snarare framstår det såsom stötande, att föräldrars rätt till vårdnaden om barnen skall utgöra något slag av belöning för deras uppträdande i äktenskapet eller kanske ett slag av skadestånd för att de blivit förfördelade.

Barnets intresse bör vara det avgörande och utan varje inskränkning.

På grund av det anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära förslag till sådan ändring i 6 kap. 7 § föräldrabalken att p. 3 i första stycket ifrågakvarande lagrum utgår.

Stockholm den 16 januari 1962

Bo Martinsson